

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต และกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยง

ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (การยืมทรัพย์สินของราชการ)

ชื่อกระบวนการ/โครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต การยืมทรัพย์สินของราชการ (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรักษาและการใช้ทรัพย์สินของ อปท. พ.ศ. ๒๕๕๑)

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง
๑	การรับคำขอยืมทรัพย์สินของราชการ	เจ้าหน้าที่รับคำขอเรียกทรัพย์สินบนหรือผลประโยชน์เพื่อดำเนินการให้รวดเร็วขึ้น หรือโดยไม่ตรวจสอบเอกสารตามขั้นตอน
๒	การพิจารณาและอนุมัติให้ยืมทรัพย์สิน	ผู้มีอำนาจอนุมัติเรียกหรือยอมรับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบใดๆ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอนุมัติให้ยืมทรัพย์สิน อาทิ ทรัพย์สิน ยานพาหนะ เครื่องมือ/อุปกรณ์สำนักงาน
๓	การนำทรัพย์สินออกไปใช้	บุคลากรนำทรัพย์สินของราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือเอื้อประโยชน์แก่บุคคลใกล้ชิดโดยไม่ผ่านขั้นตอนการยืมที่ระเบียบกำหนด
๔	การจัดทำเอกสารการยืม	มีการปลอมแปลงเอกสารการยืมหรือแจ้งวัตถุประสงค์การยืมอันเป็นเท็จ เพื่อให้ได้รับการอนุมัติ

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน พิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) รายละเอียด ดังนี้

- โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้นๆ
- ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นโดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตเป็นประจำ หรือมีโอกาสเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตบ่อยครั้ง หรือมีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นบางครั้ง หรือมีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นน้อยครั้ง หรือมีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นยาก หรือมีโอกาสเกิดขึ้น ๑ ครั้ง/ปี

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งต่อการดำเนินงาน

ระดับ	ผลกระทบที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบที่เป็นตัวเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ตัวเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานอย่างมาก เจ้าหน้าที่ถูกข่มขู่ความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานได้รับความเสียหายเป็นวงกว้าง สื่อมวลชนและสังคมให้ความสนใจ
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท	มีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานตรวจสอบให้เข้าทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือสอบสวนความผิด
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ถึง ๒๕๐,๐๐๐ บาท	มีการร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบเข้ามาในหน่วยงาน
๑	น้อยมาก	ความเสียหายไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท	มีการร้องเรียนให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง	Likelihood (L)	Impact (I)	Risk Score (L x I)	ระดับความเสี่ยง
๑	การรับคำขออัยมทรัพย์สินของราชการ	เจ้าหน้าที่รับคำขอเรียกรับสินบน	๒	๓	๖	ปานกลาง
๒	การพิจารณาและอนุมัติให้อัยมทรัพย์สิน	ผู้มีอำนาจเรียกรับ/รับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่ออนุมัติ	๓	๓	๙	สูง
๓	การนำทรัพย์สินออกไปใช้	นำทรัพย์สินราชการไปใช้ส่วนตัวหรือเอื้อพวกพ้อง	๓	๒	๖	ปานกลาง
๔	การจัดทำเอกสารการอัยม	ปลอมแปลงเอกสารหรือระบุวัตถุประสงค์เป็นเท็จ	๒	๒	๔	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๔ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการ/โครงการ การยืมทรัพย์สินของราชการ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรักษาและการใช้ทรัพย์สินของ อปท., พ.ศ. ๒๕๕๑)

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การรับคำขอยืมทรัพย์สิน	เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบน	ปานกลาง (๖)	- จัดทำแนวปฏิบัติการรับคำขอยืมที่ชัดเจน - ประกาศนโยบาย No Gift Policy	ออกคำสั่ง/ประกาศ แจ้งเวียนบุคลากร	ตลอดปีงบประมาณ	สำนักปลัด
๒	การพิจารณาและอนุมัติ	ผู้มีอำนาจเรียกรับ/รับผลประโยชน์	สูง (๙)	- กำหนดขั้นตอนการอนุมัติที่โปร่งใส - มีระบบตรวจสอบโดยผู้กำกับดูแล - จัดให้มีช่องทางร้องเรียน	ออกระเบียบ/คำสั่ง ตั้งผู้ตรวจสอบ	ตลอดปีงบประมาณ	สำนักปลัด/ ผู้บริหาร
๓	การนำทรัพย์สินออกไปใช้	ใช้ทรัพย์สินราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว	ปานกลาง (๖)	- กำหนดระบบทะเบียนยืม - คินที่ตรวจสอบได้ - มาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	จัดทำทะเบียนตรวจสอบเป็นประจำ	ตลอดปีงบประมาณ	เจ้าหน้าที่พัสดุ
๔	การจัดทำเอกสารการยืม	ปลอมแปลงเอกสาร/ระบุวัตถุประสงค์เป็นเท็จ	ปานกลาง (๕)	- อบรมจริยธรรมและระเบียบการยืม - ตรวจสอบเอกสารโดยผู้บังคับบัญชา	จัดอบรม ทบทวนเอกสาร	ตลอดปีงบประมาณ	สำนักปลัด

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ปัญหาและอุปสรรคจากความเสี่ยงที่คาดหมายได้

ในส่วนของผู้บริหารสูงสุดและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน พบว่าบุคลากรบางส่วนยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการยืมทรัพย์สินของทางราชการ เนื่องจากระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เป็นระยะ ประกอบกับการพัฒนาบุคลากรด้านนี้ยังขาดความต่อเนื่องส่งผลให้การปฏิบัติงานอาจเกิดข้อบกพร่องหรือการใช้ดุลพินิจที่คลาดเคลื่อน ซึ่งอาจเปิดช่องว่างให้เกิดการเรียกรับหรือยอมรับสินบนในกระบวนการขออนุมัติยืมทรัพย์สินของราชการ

ในส่วนของประชาชนและบุคคลภายนอกผู้ขอรับบริการ พบว่าผู้รับบริการบางรายยังไม่ทราบถึงสิทธิและขั้นตอนการยืมทรัพย์สินของทางราชการที่ต้องตามระเบียบ จึงอาจยินยอมเสนอสิ่งตอบแทนโดยสมัครใจเพื่อให้ได้รับการอนุมัติรวดเร็วขึ้น หรือขอรับการยกเว้นขั้นตอนบางประการ

๒. ปัญหาและอุปสรรคจากความเสี่ยงที่คาดหมายไม่ได้

ในส่วนของผู้บริหารสูงสุด อาจมีการสั่งการให้นำทรัพย์สินของทางราชการออกไปใช้โดยไม่ผ่านขั้นตอนที่กำหนดหรืออนุมัติให้ยืมทรัพย์สินแก่บุคคลที่มีส่วนต่อความสัมพันธภาพจากเหตุผลอันสมควร ซึ่งยากต่อการตรวจสอบโดยผู้ใต้บังคับบัญชา

ในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน อาจมีการแก้ไขหรือบันทึกข้อมูลในเอกสารการยืมโดยไม่ตรงตามความเป็นจริง เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขอยืมที่ให้สินบนซึ่งเป็นการเสี่ยงที่ยากต่อการป้องกันในกรณีที่ระบบการตรวจสอบภายในขาดความเข้มแข็งและต่อเนื่อง

ในส่วนของบุคคลภายนอก อาจมีการเสนอเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งของที่มีมูลค่าเพื่อเป็นการตอบแทนการอนุมัติยืมทรัพย์สินของราชการหรือเพื่อให้ได้รับการยืมในจำนวน และระยะเวลาที่เกินกว่าที่ระเบียบกำหนด ซึ่งอาจนำไปสู่การร้องเรียนและก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเด็นการยืมทรัพย์สินของราชการ ผู้บริหารสูงสุดควรให้ความสำคัญในการกำกับ ติดตาม และ บังคับบัญชาให้บุคลากรทุกระดับปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ควรกำหนดให้มีระบบการ บันทึกและรายงานการยืม-คืนทรัพย์สินของทางราชการที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ พร้อมจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านระเบียบ และจริยธรรมในการใช้ ทรัพย์สินราชการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรส่งเสริมให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินสาธารณะ เพื่อลดโอกาสการเกิดความเสียหาย และเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบอย่างยั่งยืน